

кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри  
бухгалтерського обліку, аналізу та аудиту

## ОКРЕМІ ПИТАННЯ ОБЛІКУ ТА КОНТРОЛЮ КРЕДИТОРСЬКОЇ ЗАБОРГОВАНOSTІ В УКРАЇНІ

Дослідження особливостей обліку кредиторської заборгованості в сучасних умовах господарювання в Україні є актуальним, оскільки раціональна його організація впливає на величину оборотного капіталу підприємства, дозволяє ефективно використовувати залучені кошти та уникати прострочення кредиторської заборгованості. На тлі процесу реформування системи

бухгалтерського обліку в Україні, існує багато актуальних питань, пов'язаних з обліком та контролем кредиторської заборгованості, а саме:

- забезпечення юридичної обґрунтованості кожної суми кредиторської заборгованості, вивчення причин виникнення заборгованостей та прорахування їх наслідків;
- здійснення заходів щодо з'ясування існування реальної можливості погашення кредиторської заборгованості;
- регулярне проведення інвентаризацій розрахунків на підприємстві та контроль за строком позовної давності [2, с. 428];
- відображення в обліку довгострокової кредиторської заборгованості, оцінка поточної кредиторської заборгованості за продукцію, товари, роботи та послуги;
- організація ефективної системи внутрішнього контролю кредиторської заборгованості, яка повинна забезпечити дотримання договірних умов, уникаючи штрафних санкцій.

Зазначені проблеми вказують на необхідність пошуку відповідних інструментів обліку кредиторської заборгованості, спрямованих на отримання інформації комплексного характеру, достатньої для прийняття рішень щодо глибини кризи неплатежів деяких суб'єктів.

У процесі здійснення підприємницької діяльності суб'єктом господарювання виникає поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, отримані послуги, необхідні для забезпечення нормального функціонування підприємства [2, с. 415].

У бухгалтерському обліку визнання зобов'язань під час придбання підприємством матеріальних і нематеріальних цінностей, послуг здійснюється з дотриманням принципу відповідності [1, ст. 3]. Для цього використовується метод нарахування, дотримання якого, з погляду визнання зобов'язань стосовно до своїх кредиторів, потребує від підприємства правильного визначення моменту переходу права власності на відповідні цінності або моменту отримання послуг.

Кредиторська заборгованість постачальникам може розглядатися як безкоштовна позика підприємству. Вигідність кредиторської заборгованості підприємства полягає в тому, що заощаджуються кошти на сплату процентів банку у випадку, коли постачальники одразу вимагають гроші за товар. Проте

підприємство не завжди зацікавлене в одержанні такого кредиту та оперуванні рахунками кредиторів.

Особливу увагу при організації на підприємстві обліку кредиторської заборгованості слід приділити відстеженню тієї заборгованості, по якій минув строк позовної давності, оскільки вона повинна бути віднесена до доходу звітного періоду в першому наступному місяці після пройденого строку позовної давності [2, с. 430].

Відстеження термінів погашення заборгованості реалізується завдяки веденню документів аналітичного обліку. З метою усунення фактів виникнення простроченої кредиторської заборгованості, ефективного контролю за своєчасним погашенням заборгованості підприємства перед постачальниками (підрядниками) пропонується вдосконалити аналітичний облік розрахунків з ними шляхом впровадження в документообіг облікової системи окремого аналітичного документа.

Ефективне управління кредиторською заборгованістю підприємства можливе завдяки досконалій системі внутрішнього контролю розрахунків з кредиторами та дебіторами, метою якого є встановлення повноти, достовірності та своєчасності відображення даних в первинній документації підприємства, облікових регістрах і звітності [2, с. 257].

Контроль передбачає здійснення перевірки за дотриманням планових показників; налагодження системи спостереження за строками оплати платежів; контроль за виконанням договірних відносин з боку як контрагентів, так і персоналу; виявлення резервів зростання платоспроможності підприємства та контроль за результатами виконання оптимізаційних управлінських рішень.

Результативність контролю залежить від постійного моніторингу та аналізу величини кредиторської заборгованості та її впливу на фінансовий стан підприємства.

Отже, вирішення окремих питань обліку та контролю кредиторської заборгованості допоможе забезпечити необхідною інформацією окремих користувачів для прийняття ефективних управлінських рішень щодо покращення фінансового стану підприємств України.

#### *Література*

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» [Електронний ресурс] : наказ Міністерства фінансів України від 31 січня 2013 р. № 20 (в редакції від 9 серпня 2000 р.). — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00>. — Назва з екрана.
2. Бухгалтерський фінансовий облік: теорія і практика: навч.-практ. посібник [Текст] / Н. І. Верхоглядова, В. П. Шило, С. Б. Ільїна та ін. — К. : Центр учбової л-ри, 2011. — 536 с.